

**A Sásdi-rét (HUBF20012)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Tapolca–Csopak
2021

Készítette:

Acrida Természetvédelmi Kutató BT.

8300 Tapolca, Deák F. u. 7.

Tel: 06-20-34-89-345 Fax: 06-88-785-023

E-mail: kenyeres@acidabt.hu

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8229 Csopak, Kossuth u. 16.

Tel: 06-87-555-260 Fax: 06-87-555-261

E-mail: bfnp@bfnp.hu

Web: <https://www.bfnp.hu>

Felelős tervező

Dr. Kenyeres Zoltán

Közreműködő szakértők

Dr. Bauer Norbert

Dr. Cservenka Judit

Dr. Kenyeres Zoltán

Szabó Attila

Vókó László

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	4
1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	12
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	12
3.2. Kezelési javaslatok	13
3.2.1. Élőhelyek kezelése	16
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	35
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	35
3.2.4. Kutatás, monitorozás	36
3.2.5. Mellékletek	37
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	41
3.3.1. Agrártámogatások.....	41
3.3.2. Pályázatok	44
3.3.3. Egyéb	44
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	45
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	45
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	45
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	46

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Sásdi-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBF20012
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	393,45 ha
--------------------------------	-----------

1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2019. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

6240* Szubpannon sztyeppék

6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

*kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)

Harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

Magyar tarsza (*Isophya costata*)

Zanótboglárka (*Maculinea nausithous*)

Vérfü hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

Mocsári tarkalepke (*Euphydryas aurinia*)

Dunai götte (*Triturus dobrogicus*)

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

1.4.3. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

Díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*)

Piros szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*)

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Ürge (*Spermophilus citellus*)

1.5. Érintett települések

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Köveskál	Veszprém	189,87	48,26	17,73
Kővágóörs	Veszprém	126,34	32,11	8,81
Szentbékáll	Veszprém	65,26	16,59	6,00
Mindszentkál	Veszprém	11,97	3,04	0,54
Összesen:		393,45	100,00	

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védeltségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Országos jelentőségű védett természeti terület	282/NP/97	Balaton-felvidéki Nemzeti Park	393,45	100	31/1997. (IX. 23.) KTM rendelet
<i>ex lege</i> láp	–	Köveskál 0221, 0222; Szentbékáll 034/8	61,63	15,66	A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény Vidékfejlesztési Értesítő 2012. évi I. száma
ökológiai hálózat magterület övezete	MT	–	380,48	96,7	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
ökológiai hálózat puffterület övezete	PT	–	12,97	3,3	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
ÉTT	–	Káli-medence Érzékeny Természeti Terület	393,45	100	2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Salamonné Albert É., Csete S., Morschauser T. & Lőrincz P. (2001): A fokozottan védett lisztes kankalin (*Primula farinosa* ssp. *alpigena*) és élőhelye védelme, fenntartása és újratelepítése a két magyarországi termőhelyen (Káli-medence: Sásdi-rétek, Tapolcai-medence: Lesencetomaji láprét). – Kutatási jelentés, Pécs, BfNPI adattár

Kenyeres Z. & Bauer N. (szerk.) (2003): A Káli-medence természetvédelmi kezelési terve. – Tapolca-Zirc, BfNPI adattár (jogszabályban nincs kihirdetve)

1.7.2. Településrendezési eszközök

Köveskál, szabályozási terv és helyi építési szabályzat, 6/2007. (IV. 12.) rendelet
Köveskál, szabályozási terv és helyi építési szabályzat, 8/2011 (IX. 26) rendelet
Kővágóörs Építési Szabályzata és Szabályozási Tervének módosítása, 4/2008 (II. 14.) rendelet
Kővágóörs, szabályozási terv és helyi építési szabályzat, 16/2006. (XI. 16.) rendelet
Kővágóörs, településszerkezeti terv, 66/2006. (IX. 13.) határozat
Kővágóörs településfejlesztési koncepciója, 111/2004.(XI.24.) ök. határozat
Szentbékálla (zöldterületi övezetek), szabályozási terv és HÉSZ – módosítás, 17/2015. (XII.31.) rendelet
Szentbékálla (belterület), szabályozási terv és HÉSZ – módosítás, 1/2015. (I. 30.) rendelet
Szentbékálla, szabályozási terv és HÉSZ, 12/2008. (XII.08) rendelet
Szentbékálla, településszerkezeti terv/csak tervlap, 67/2008. (XI. 27.)

1.7.3. Körzeti erdőtervek

A Tapolcai Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve (Érvényes: 2017. január 1. – 2026. december 31.) – VEG/001/02621/2017 (záró jegyzőkönyv ügyiratszám).

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

Az agrárminiszter 12/2018. (VII.3) AM rendelete az Észak-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről.

A tervezési terület a BFNPI Sásdi-rétek Vadgazdálkodási Egység (19-303360-513) része, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság az illetékes vadgazdálkodó (a hatályos üzemterv 2037. február 28-ig érvényes).

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 4-2. Balaton közvetlen vízyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységhez tartozik: Balaton részvízyűjtő Vízyűjtő-Gazdálkodási Terv – 2016

(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>)

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A területen belül ható veszélyeztető tényezők				
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	H	30	Kaszálás, legeltetés nem természetvédelmi célok szerinti alkalmazása által különlegesen jelentős a kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410), a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), valamint szubpannon sztyeppék (6240*) élőhelyek esetében egyaránt – az élőhely-struktúra és a termőhelyi viszonyok megváltoztatása által. Ezen túl a fentiek a faj szintű értékek közül veszélyeztető tényezőnek számítanak a harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>), a magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>) (legeltetés kiterjedt alkalmazása a tavaszi, kora nyári időszakban), továbbá a zanótboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), a vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) és a mocsári tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>) számára a kaszálás elmaradása, illetve az intenzív legeltetés ugyanis azok az élőhelyi viszonyok megváltozását, gyomosodást, a tápnövényfajok visszaszorulását idézi elő.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	M	20	Az összes jelölő élőhely és – az ürge kivételével – az összes jelölő faj esetében veszélyeztető tényezőnek tekinthető, de különös mértékben érintheti a szubpannon sztyeppék (6240*) élőhelyfoltokat, illetve a harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>), a magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>) és a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) állományait – a taposás következtében jelentkező zavarás, gyomosodás, gyepszerkezet-vesztés által.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	M	15	A tervezési terület minden irányból jól megközelíthető, keleti, déli felén frekvenciált sétautak, tanösvények találhatók. Ez utóbbival együtt járó tevékenységek (zavarás, szemetelés, szerves terhelés) további erősödése főképp a szubpannon sztyeppék (6240*), kisebb részben a kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410) élőhelyeket veszélyezteteti – általános állapotromlás formájában.
G09	Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)	M	5	A tervezési terület jó megközelíthetősége miatt a jelölő fajok közül a leánykökösör (Pulsatilla grandis), a további fajok közül a liztes kankalin (<i>Primula farinosa</i> ssp.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<i>alpigena</i>), a fehérmájvirág (<i>Parnassia palustris</i>), az illatos hagyma (<i>Allium suaveolens</i>) egyedeit veszélyeztetheti. Az árvalányhajak gyűjtésén keresztül a szubpannon sztyeppék (*6240) élőhelyet veszélyezteti.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	20	Elsősorban a kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410), valamint a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) élőhelyeket veszélyezteti – főképp a magas aranyvessző terjedése következtében fellépő élőhely-szerkezet megváltozás által.
I04	Problémát jelentő őshonos növény- és állatfajok	M	30	A télisás (<i>Cladium mariscus</i>), a nád (<i>Phragmites australis</i>) és a siskanádtippán (<i>Calamagrostis epigeios</i>) agresszív terjedése elsősorban a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) szárazodó állományait, kisebb mértékben a kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410) élőhelyeket veszélyezteti. Ugyanide sorolható a tervezési terület térségében előforduló túltartott vadállomány okozta veszélyeztetés, taposás, rágás és túrás formájában. Utóbbi a fenti élőhelyeken túl a jelölő leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) fajt is veszélyezteti.
N01	Hőmérsékletváltozás (pl. hőmérséklet növekedés és szélsőséges hőmérsékleti értékek) a klímaváltozás következtében	H	20	Erősen veszélyezteti a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) állományait, e gyepek természetességét és diverzitását, különösen a tervezési terület kiemelt természeti értékeként nyilvántartott, alpesi-magas-hegységi származású maradványnövény, a lisztes kankalin (<i>Primula farinosa</i> ssp. <i>alpigena</i>) populációjának fennmaradását. – a számukra optimálistól eltérő hőmérsékleti viszonyok kialakulásán keresztül.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	50	A kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410), valamint a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) élőhelyeket, valamint az azokhoz kötődő fajokat [harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>), zánótboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), mocsári tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>), dunai göte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), piros szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)] nagy mértékben

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				veszélyezteteti, de a mezofrekvens magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>) esetében is veszélyeztető tényezőnek tekinthető – az élőhelyek és fajok számára optimálistól elmaradó vízellátottság kialakulásán keresztül.
A területen kívülről ható veszélyeztető tényezők				
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M	30	A tervezési területet intenzíven használt mezőgazdasági területek vesznek körül. Ezek zöme a jelölő üde élőhelyeknél magasabb fekvésű, az azokon történő vegyszerhasználat a kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410), valamint a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) élőhelyeket veszélyezteteti – direkt hatásokon keresztül.
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúzió szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	L	10	A díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>) és a piros szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) állományait veszélyezteteti, a tervezési területet körülvevő, intenzíven használt mezőgazdasági területek irányából – direkt hatásokon keresztül.
A területen belül, illetve kívülről ható potenciális veszélyeztető tényezők				
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	M	20	A legeltetés esetleges felhagyása a lokális ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) állomány esetében tekinthető potenciális veszélyeztető tényezőnek – a gyeprétegek megváltozását előidéző hatása által.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	L	2	A tervezési területen az erdőtervezett részterületek aránya rendkívül alárendelt, azon C reprezentativitású erdei jelölő élőhely nem található, ezért a veszélyeztető tényező leginkább a környező gyepek jelölő élőhelyek szempontjából tekinthető potenciálisnak.
J01	Felszíni és felszín alatti vizeket érintő kevert forrású szennyezés (édesvízi és szárazföldi)	L	20	Potenciális tényezőként a kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410) élőhely előfordulásait veszélyezteteti – általános állapotromlás által.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	L	10	Elsősorban a szubpannon sztyeppék (6240*), a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) élőhelyeket, a fajok közül a leánykökörcsint (<i>Pulsatilla grandis</i>), a zanótboglárkát (<i>Maculinea nausithous</i>), a vérfű hangyaboglárkát (<i>Maculinea teleius</i>), a mocsári tarkalepkét (<i>Euphydryas aurinia</i>), a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) és az ürgét (<i>Spermophilus citellus</i>) veszélyezteteti –

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kicsi	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				potenciálisan, az optimális élőhely-struktúra és állományklíma megváltozása által.
E06	Légszennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek	M	5	A tervezési terület északi határának közelében fut a 7313-as számú, a nyári időszakban különösen forgalmas, műút. A tényező – légszennyezésen keresztül – a jelölő élőhelyek és fajok mindegyikére negatív hatást gyakorolhat.
F03	Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)	H	10	A tervezési területet intenzíven használt mezőgazdasági területek veszik körül. Ezeken potenciálisan fennáll a kereskedelmi vagy ipari területté való alakítás. Utóbbi a jelölő élőhelyek és fajok csaknem mindegyike esetében potenciális veszélyeztető tényezőnek tekinthető.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Fő célkitűzések:

- A jó természetességi állapotú, fajgazdag mészkedvelő üde láp- és sásrét (7230), kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410) és szubpannon sztyeppék (6240*) élőhely-típusokhoz tartozó foltok jó állapotban való fenntartása, a leromlottabb állapotú állományok megfelelő kezeléssel történő javítása.
- A tervezési terület közösségi jelentőségű fajainak, kivételes botanikai és zoológiai értékeinek [leánykökőrcsin (*Pulsatilla grandis*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), piros szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*), magyar tarsza (*Isophya costata*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), zanótboglárka (*Maculinea nausithous*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), mocsári tarkalepke (*Euphydryas aurinia*), dunai götte (*Triturus dobrogicus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), ürge (*Spermophilus citellus*)] megőrzése megfelelő talajvízszint-szabályozással, illetve élőhely-kezeléssel.
- A tervezési terület kiemelt jelentőségű fajának számító lisztes kankalin (*Primula farinosa* ssp. *alpigena*) állomány megóvása, a faj élőhelyének megőrzésével egyidejűleg.
- A túllegeltetés elkerülése.
- A kaszált területeken a természetvédelmi szempontból kívánatos, a jelölő fajok és élőhelytípusok igényeihez igazodó kaszálási időpont alkalmazása.
- A Kornyitó medrében mozaikos nádas, nyílt vizes terület megtartása/kialakítása, a nyílt vízfelület növelése.
- A gyepterületeken mozaikos foltokban differenciált terület kezelés: juhokkal történő áthajtásos legeltetés; kaszálás- szénabetakarítás; kisebb foltokban cserjeirtás; szárazzás.

További célkitűzések:

A nem közösségi jelentőségű, de fontos védett növény- és állatfajok állományainak megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: mocsári ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), illatos hagyma (*Allium suaveolens*), fehér májvirág (*Parnassia palustris*), törpe nőszirm (*Iris pumila*), szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), pókbangó (*Ophrys sphegodes*), agárkosbor (*Orchis morio*), sömörös kosbor (*Neotinea ustulata*), lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*), fekete kökőrcsin (*Pulsatilla nigricans*), nagy gombafű (*Androsace maxima*), vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*), poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*), mocsári kosbor (*Orchis palustris*), réti őszirózsa (*Aster sedifolius*), pettyegetett őszirózsa (*Galatella cana* /syn. *Aster sedifolius* subsp. *canus*/), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), fehér zászpa (*Veratrum album*), pataki szitakötő (*Orthetrum brunneum*), lápi acsa (*Anaciaeshna isosceles*), erdei nádibagoly (*Phragmatiphila nexa*), sisakos sáska (*Acrida ungarica*), haris (*Crex crex*).

Az inváziós fajok [(ürömlevelű parlagnő (*Ambrosia artemisiifolia*), akác (*Robinia pseudoacacia*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)] állományainak visszaszorítása.

A Kornyitó térségében a szennyezőanyag bemosódásának megakadályozása, a tó vízállás változásainak nyomon követése, a vegetáció, a vízi-rovar fauna, valamint a vízimadár- fauna változásainak tükrében. A tó környékén a legeltetés, az áthajtás, a tisztítókaszálás, cserjeirtás fokozott ellenőrzése.

Sásdi-rét és nádas övezete térségében a hidrológiai viszonyok változásának nyomon követése.

A terület jellegzetes, a jelölő élőhelytípusok jellemző növény és állatfajainak, növénytársulásainak monitorozása, a vegetáció változásainak nyomon követése.

A terület rendeltetése:

A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.

A Natura 2000 terület lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve az ennek megőrzését, fenntartását biztosító gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján jelen fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A kezelési javaslatok megfogalmazása a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló élőhelyek és fajok védelmi és állomány-megerősítési szempontjai, valamint a gazdálkodói érdekek együttes figyelembevételével történt.

A tervezési terület természeti értékeinek megőrzését szolgáló javaslatokat általánosságban, és úgynevezett kezelési egységekhez rendelten adjuk meg a következőkben. A kezelési egységek élőhelyi alapon, aktuális Á-NÉR (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) térkép foltjaihoz kötötten kerültek meghatározásra. Ez utóbbi zömmel művelési ág szerinti azonosságot is jelent. Azok az élőhelyfoltok, melyekhez azonos kezelési javaslatok rendelendők egy kezelési egységbe kerültek. A tervezés alapjaként kezelt élőhelyfoltokat kölcsönösen megfeleltettük a helyrajzi nyilvántartással és a MePAR-blokkrendszerrel. Az egyes kezelési egységekhez tartozó helyrajzi számok listáját és MePAR-blokk kódokat a 3.2.5. b. fejezet táblázata, a helyrajzi szám szintű keresést biztosító részletes táblázatot az elektronikus melléklet tartalmazza.

Az élőhelyek kezelésére vonatkozó, 3.2.1-es fejezetben elsőként a minden kezelési egységre vonatkozó, gazdálkodáshoz szorosan nem kötődő, általános kezelési javaslatokat adjuk meg. Ezt követik az egyes kezelési egységekhez kötött, konkrét kezelési intézkedések, melyek két szinten kerültek meghatározásra. (1) A kötelezően betartandó előírások alfejezet alatt – a kezelési egység érintettségétől függően – a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendeletet, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 2009. évi XXXVII. törvényt, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 22.) FM rendelet, vagy a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényt szerepeltetjük. (2) A gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok közé kerültek a természetvédelmi célkitűzéseket kiemelt mértékben szolgáló, önkéntes vállalkozáson alapuló, előírás-javaslatok.

A kezelési egységek listája az érintett élőhely-típusok feltüntetésével:

Kezelési egység kódja	Kezelési egység elnevezése és a kapcsolódó természetvédelmi cél	Érintett terület (ha)	Érintett élőhelytípusok
KE1	Jó természetességi állapotú üde láprétek és a lisztes kankalin populációját őrző kékperjés láprétek [A kezelési egység legértékesebb és legérzékenyebb részterületei a KE1a, a többi a KE1b alegységbe került.]	9,74	D1 Meszes láprétek, rétlápok (<i>Caricion davallianae</i>) D1×D2 Meszes láprétek, rétlápok (<i>Caricion davallianae</i>)× Kékperjés rétek D2×OB Kékperjés rétek×Jellegtelen üde gyepek 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
KE2	Jobb természetességi állapotú, vagy sok ritka fajt őrző kiszáradó láprétek, mocsárrétek	15,86	D1×D2 Meszes láprétek, rétlápok (<i>Caricion davallianae</i>)× Kékperjés rétek D2 Kékperjés rétek D2×OB Kékperjés rétek×Jellegtelen üde gyepek D34 Mocsárrétek 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
KE3	Mezofil kaszálórétek és félszárazgyepek, valamint közepes, vagy gyengébb természetességű, enyhén gyomosodott mocsárrétek (melyek állapota intenzívebb kaszálással javítható)	78,98	D34×B5×OD Mocsárrétek×Nem zombékoló magassásrétek×Lágyszárú évelő özőnfajok állományai D34×OB Mocsárrétek×Jellegtelen üde gyepek D34×OB(×F3) Mocsárrétek×Jellegtelen üde gyepek(×Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek) H4×OC×P2b Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok×Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek×Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések OB×E1×D34 Jellegtelen üde gyepek×Franciaperjés rétek×Mocsárrétek 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)
KE4	Változó természetességi állapotú, több esetben erősen gyomos, magas aranyvessző invázióval sújtott gyepek, erősen benádasodott láprétek, illetve nádas foltok [Azon részterületek, melyek fenntartásához villanypásztoros legeltetéssel javasolt a KE4b, a többi a KE4a alegységbe került.]	48,82	D1×OB×B1a Meszes láprétek, rétlápok (<i>Caricion davallianae</i>)× Jellegtelen üde gyepek× Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások D2×B1a×B5×OD Kékperjés rétek×Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások× Nem zombékoló magassásrétek×Lágyszárú évelő özőnfajok állományai OB×OD Jellegtelen üde gyepek×Lágyszárú évelő özőnfajok állományai OB×OD×P2a Jellegtelen üde gyepek×Lágyszárú évelő özőnfajok állományai×Üde és nedves cserjések

Kezelési egység kódja	Kezelési egység elnevezése és a kapcsolódó természetvédelmi cél	Érintett terület (ha)	Érintett élőhelytípusok
KE4			OB×P2a Jellegtelen üde gyepek×Üde és nedves cserjések 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) 7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek
KE5	Szárazgyepek és cserjésedő változataik, valamint cserjések és fáslegelők [Az enyhe legeltetéssel fenntartandó részterületek a KE5a alegységbe, a legeltetéssel és tisztító kaszálással kezelendők a KE5b, a cserjeirtással, majd legeltetéssel kezelendők a KE5c alegységbe kerültek.]	198,97	G2×H2 Mészkevelő nyílt sziklagyepek×Felnyló, mészkevelő lejtő- és törmelékgyepek H2 Felnyló, mészkevelő lejtő- és törmelékgyepek H3a Köves talajú lejtősztyepek H3a×OC Köves talajú lejtősztyepek×Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek M6 Sztyepecserjések OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek OC×P2b Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek×Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések OC×T10 Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek×Fiatal parlag és ugar P2b×RB Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések×Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők P2b×RC Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők P2b×RC×RDb Galagonyás-kökényes- borókás száraz cserjések×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők×Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők P45×P2b×H4×OC Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek×Galagonyás- kökényes-borókás száraz cserjések×Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok×Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek T7×OC Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények×Jellegtelen száraz- félszáraz gyepek 6190 Pannon sziklagyepek (<i>Stipo- Festucetalia pallentis</i>) 6240* Szubpannon sztyeppék 40A0 Kontinentális cserjések
KE6	Természetszerű erdőfoltok, erdőállományok	6,26	L1×RC Mész- és melegkedvelő tölgyesek×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők L2b×RC Cseres-kocsányos tölgyesek×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők 91H0* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel

Kezelési egység kódja	Kezelési egység elnevezése és a kapcsolódó természetvédelmi cél	Érintett terület (ha)	Érintett élőhelytípusok
KE7	Vízállásos élőhelyek, tavak, magassásos és zsombékos mocsarak, csatornák	29,92	B1a Nem tözegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások B1a×B6×A5 Nem tözegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások× Zsíókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak×Szikes tavak hínárnövényzete B2 Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet B4 Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek B5 Nem zsombékoló magassásrétek BA Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál U8 Folyóvizek U9 Állóvizek U9×B1a×A5 Állóvizek×Nem tözegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások×Szikes tavak hínárnövényzete
KE8	Szántók és parlagterületek	4,61	T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák T10 Fialat parlag és ugar
KE9	Kezelést, korlátozást nem igénylő élőhelyek	0,29	U11 Út- és vasúthálózat U4 Telephelyek, roncterületek és hulladéklerakók

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Általános, gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések

A jelen fenntartási terv céljainak elérését nem veszélyeztető, jogszerű, ill. jogerősen engedélyezett tevékenység korlátozás nélkül folytatható.

A tervezési területen olyan beruházás, mely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza, nem végezhető.

Művelési ág megváltoztatása nem javasolt (kivéve a természetvédelmi szempontból támogatandó változásokat, úgymint kivett helyett rét/legelő művelési ágba kerülés, vagy szántó helyett rét/legelő művelési ágba kerülés).

Ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése nem javasolt.

Bányatelek létesítése a tervezési területen nem javasolt.

Új elektromos, vagy más nyomvonalas közmű létesítése során, vagy meglévő légvezetékek földkábelre cserélése esetén a meglévő földutak nyomvonalának használata javasolt.

A tervezési területen a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, új nyomvonalú utak kialakítása, földutak stabilizálása, vagy burkolása kizárólag a természetvédelmi kezelés elősegítése érdekében lehetséges.

Tanösvények, kerékpáros útvonalak, esetleg más irányú turisztikai fejlesztések tervezése és kivitelezése során a jelölő fajok és élőhelyek megőrzését biztosítani kell.

A tervezési területen a sátorozás egész évben kerülendő.

A tervezési területen a tűzgyújtás egész évben kerülendő.

Robbanó- vagy elektromos motorral hajtott eszközökkel a tervezési területen kizárólag a rendes gazdálkodás, természetvédelmi kezelés vagy hatósági tevékenység céljából lehet közlekedni.

Technikai sportesemények tartása, az 1996. évi LIII. tv (a természet védelméről) 38.§ (1) bekezdés i) és j) pontja alapján védett természeti területen engedély köteles tevékenység..

A tervezési területen kutyák póráz nélküli sétáltatása kerülendő.

A Konyi-tó medrében való mozgás és tartózkodás – a kezelés és kutatás kivételével –, az 1996. évi LIII. tv (a természet védelméről) 38.§ (1) bekezdés i) és j) pontja alapján. védett természeti területen engedély köteles tevékenység.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető intézkedések

1. Kezelési Egység

(a) Kezelési egység kódja: KE1

(b) Kezelési egység meghatározása: Jó természetességi állapotú üde láprétek és a lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*) populációját őrző kékperjés láprétek (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen). A kezelési egységen belül KE1a és KE1b részterületeket különböztettünk meg – előbbi a kezelési egység legértékesebb és legérzékenyebb részterületét jelöli.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

D1 Meszes láprétek, rétlápok (*Caricion davallianae*)

D1×D2 Meszes láprétek, rétlápok (*Caricion davallianae*)× Kékperjés rétek

D2×OB Kékperjés rétek×Jellegtelen üde gyepek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), zánótboglárka (*Maculinea nausithous*), mocsári tarkalepke (*Euphydryas aurinia*), dunai götte (*Triturus dobrogicus*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*), illatos hagyma (*Allium suaveolens*), kormos csáté (*Schoenus nigricans*), fehér májvirág (*Parnassia palustris*), szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), csermelyaszat (*Cirsium rivulare*), fehér zászpa (*Veratrum album*), haris (*Crex crex*).

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési terület ide tartozó kiemelt jelentőségű élőhelyfoltjainak fennmaradása érdekében biztosítani kell a terület megfelelő vízellátottságát (magas talajvízszint biztosítása az egykori lecsapoló-árkok gátolásával).

Addig ameddig a jelenlegi, rendszeresen csapadékhiányt mutató évek fennállnak a visszatartott víz elengedése csak olyan esetlegesen jelentkező extrém esőzéseket követően visszamaradó vízállások idején javasolt, melyek már a lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*) állományt veszélyeztetnék.

Az egyéb kiemelt fajok közé tartozó, de a tervezési terület meghatározó értékét jelentő lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*) generatív szaporodásának feltétele az üde, hűvös talajfelszín mellett a pionír jellegű, de legalábbis konkurenciamentes mikrofelszínek jelenléte (pl. tőzgefelszín, pázsitfű-, ill. más gyepalkotó zsombékoló tövének oldalai). A kezelések során ez utóbbiak kialakítására, fenntartására kell törekedni. Ennek feltételei az éven belül változó vízborítás biztosítása mellett az avarosodás megakadályozása. Az üde láprétek kezelésében ezek a feltételek a változó használattal biztosíthatók leginkább (Hájek et al. 2008), azaz az adott év adottságaitól függően kaszálás, ill. nagyon extenzív, kismértékű legeltetés, ill. egyes években (Hájek et al. 2008 ajánlása szerint 3–5 évente) a kezelés elmaradásával. Erre lokális fajvédelmi tervet kell kidolgozni (az országos fajvédelmi tervek mintájára) és adott évben kell szakértői döntést hozni a kezelés mikéntjéről. Általánosságban megfogalmazható kezelési javaslatok: 1) kaszálás csak a lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*) termésérlelését követően, de az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) és fehérmájvirág (*Parnassia palustris*) virágzása előtt lehetséges/tervezhető (általánosan július elején, száraz talajon); 2) legeltetés szarvasmarhával rövid ideig (egy éven belül legfeljebb egy-két hétig), igen extenzív módon javasolt október második felétől tél végéig terjedő időszakon belül, ill. egyes években nyár derekán (július). 3) amennyiben a nyári kaszálás, vagy az őszi végi extenzív legeltetés elmarad, a jelentősebb avarfelhalmozódás elkerülése érdekében, ősszel, tél elején tisztító kaszálás tervezhető. A kaszálások ne legyenek teljes körűek a kezelési egységen belül, minden kezelt évben más folton érdemes a gyp egyharmad részét kaszálatlanul hagyni (kivéve a lisztes kankalin nem zsombékoló élőhelyét, ahol a teljes terület kaszálása javasolt). A kaszálás intenzitása a gyomosodó, degradálódó foltokon (kisebb aranyvesszős foltok (*Solidago gigantea*), ill. nádasodó, télisásosodó üde-láprét foltok) lehetnek intenzívebbek, ill. ezek a foltok egyetlen évben se maradjanak ki a kaszálásból. Az aranyvesszős foltok kaszálásának időpontja lehetőség szerint az inváziós gyomfaj virágzási idejére essen.

A kezelési egység területén a taposás, a talajfelszín bármilyen mechanikai sérülése minimális szintre csökkentendő. Kaszálás és legeltetés ezért száraz talajfelszínen (nyár derekán, késő ősszel–télen) lehetséges. A kaszálás optimális módja a KE1a részterületen a kézi kaszálás, a többi részterületen könnyű géppel, min. 10 cm magas tarlómagassággal szorgalmazott. A vegetációs időszakon kívüli, késő őszi–téli legeltetés is legfeljebb egy-két hétig indokolt a kezelési egységen belül, ennek szerepe a lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*) csírázásához optimális mikrofelszínek kialakítása, ill. az avarfelhalmozódás csökkentése.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Javasolt előírások:

KE1a és KE1b:

- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12)
- A felhalmozódott fűavar eltávolítása (GY23)
- A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül (GY86)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása (GY103)
- Kaszálás július 1. - augusztus 10. között lehetséges (GY127)(amennyiben a nyári kaszálás, vagy az ősz végi extenzív legeltetés elmarad, a jelentősebb avarfelhalmozódás elkerülése érdekében, ősszel, tél elején tisztító kaszálás tervezhető)
- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03)

KE1a:

- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20)
- Legeltetni nem lehet (GY35)
- Kézzel történő kaszálás (GY126)

KE1b:

- Felázott talajon munkavégzés nem megengedett (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22)
- Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 állategység/ha (GY39)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén a talajvíz megtartását biztosító rendszer (gátolások) fenntartása és állagmegőrzése szükséges.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Kutatási tevékenység vagy más célú látogatás csak a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság előzetes informálásával és annak engedélyével legyen folytatható – relevancia esetén a természetvédelmi hatóság engedélyével.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A gyepterület használatát szigorúan az itt élő biotikai értékek megőrzése érdekében kell szabályozni, életmenetük, ökológiai igényeik figyelembe vételével.

Mivel e kezelési körzet legjelentősebb természeti értéke a fokozottan védett, Magyarországon csak a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén előforduló lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*), a kezelési javaslatok elsősorban a fenti, a tervezési terület kiemelkedő értékét jelentő faj megőrzése érdekében kerültek megfogalmazásra, de egyben a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek hosszú távú fenntartását szolgálják.

2. Kezelési Egység

(a) Kezelési egység kódja: KE2

(b) Kezelési egység meghatározása: Jobb természetességi állapotú, vagy sok ritka fajt őrző kiszáradó láprétek, mocsárrétek (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

D1×D2 Meszes láprétek, rétlápok (*Caricion davallianae*)× Kékperjés rétek

D2 Kékperjés rétek

D2×OB Kékperjés rétek×Jellegtelen üde gyepek

D34 Mocsárrétek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), magyar tarsza (*Isophya costata*), zanótboglárka (*Maculinea nausithous*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), mocsári tarkalepke (*Euphydryas aurinia*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), keleti lápibagoly (*Arytrura musculus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Illatos hagyma (*Allium suaveolens*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), mocsári kosbor (*Orchis palustris*), szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*), hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), fehér zászpa (*Veratrum album*), haris (*Crex crex*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek extenzív mezőgazdasági hasznosítása javasolt, mivel az a természeti értékek fennmaradását lehetővé teszi, illetve biztosítja. Ez alapvetően a kaszálással történő területkezelést kell, hogy jelentse, de az erre nem alkalmas területeken a szarvasmarhával történő, rövid ideig tartó (egy éven belül legfeljebb egy-két hétig) legeltetés is megengedhető (extenzív módon, október második felétől tél végéig terjedő időszakon belül, ill. száraz években nyár derekán). A kaszálások ne legyenek teljes körűek a kezelési egységen belül, minden kezelt évben más folton javasolt a gyepek egyharmad részét kaszátlanul hagyni. Az aranyvesszős foltok kaszálásának időpontja lehetőség szerint az inváziós gyomfaj virágzási idejére essen.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, a 275/2004 Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Javasolt előírások:

- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett (GY02)
- Kiszántás nem megengedett (GY13)
- Felázott talajon munkavégzés nem megengedett (GY14)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető (GY24)
- A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni (GY31)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása (GY32)
- Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 állategység/ha (GY39)
- Kaszáló sarjűlegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül nem lehet megkezdeni (GY64)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges (GY71)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92)
- 15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként (GY95)
- A kaszálatlan területet évente más helyen történő kialakítása (GY99)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása (GY103)
- Minden évben tisztító kaszálás elvégzése (GY105)
- Kaszálás július 1. - augusztus 10. között lehetséges (GY127)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Azon gyepterületeken, ahol a becserjésedés mértéke 30% feletti, javasolt cserjeirtást tervezni. A cserjeirtás minden esetben a természetvédelmi hatóság engedélyével, a nemzeti park szakemberének irányításával, az adott gyepterület legjobb állapotú foltjainak kímélete mellett történjen.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a kaszált gyepek fajgazdag élőhelyeinek, valamint az azokhoz kapcsolódó zoológiai értékek, kiemelten magyar tarsza (*Isophya costata*), zanótboglárka (*Maculinea nausithous*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), mocsári tarkalepke (*Euphydryas aurinia*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), keleti lópibagoly (*Arytrura musculus*) hosszú távú megőrzését, fenntartását, az állományok megerősítését szolgálják. E fajok speciális fejlődésmenete és élőhelyi igényei a kaszálás utóbbiakat figyelembe vevő módon történő megvalósítását teszi szükségessé: kaszálások lehetőség szerint a július 1. – augusztus 10. időszakban, a kaszálás időpontjában kaszálatlan foltok fennhagyása (évente változó helyen, vagy őszi időszakban történő levágással).

3. Kezelési Egység

(a) Kezelési egység kódja: KE3

(b) Kezelési egység meghatározása: Mezofil kaszálórétek és félszárazgyepek, valamint közepes, vagy gyengébb természetességű, enyhén gyomosodott mocsárrétek (melyek állapota intenzívebb kaszálással javítható) (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

D34×B5×OD Mocsárrétek×Nem zsombékoló magassárrétek×Lágyszárú évelő özönfajok állományai

D34×OB Mocsárrétek×Jellegtelen üde gyepek

D34×OB(×F3) Mocsárrétek×Jellegtelen üde gyepek(×Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek)

H4×OC×P2b Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok×Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek×Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

OB×E1×D34 Jellegtelen üde gyepek×Franciaperjés rétek×Mocsárrétek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6210 Meszes alapkőzetű féltérmetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Magyar tarsza (*Isophya costata*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Pókbangó (*Ophrys sphegodes*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*), sömörös kosbor (*Neotinea ustulata*), szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), haris (*Crex crex*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek extenzív mezőgazdasági hasznosítása javasolt, mivel természetességi állapotuk javítása így érhető el. Ez alapvetően e részterületen is a kaszálással történő területkezelést kell, hogy jelentse, de a kezelési egység bizonyos részterületein az intenzívebb legeltetés is elfogadható. A kaszálások ne legyenek teljes körűek a kezelési egységen belül, minden kezelt évben más folton javasolt a gyepek egyharmad részét kaszátlanul hagyni. Az aranyvesszős foltok kaszálásának időpontja lehetőség szerint az inváziós gyomfaj virágzási idejére essen.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, a 275/2004 Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Javasolt előírások:

- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett (GY02)
- Kiszántás nem megengedett (GY13)
- A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges (GY71)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92)
- 15-20% kaszátlan terület meghagyása parcellánként (GY95)
- A kaszátlan területet évente más helyen történő kialakítása (GY99)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása (GY103)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a részterületek természetességi állapotának fenntartását vagy javítását célozzák. Az ajánlások lehetővé teszik a legeltetést is, ez főképp a sarjú legeltetését jelenti.

A gyephasználattal kapcsolatos előírás javaslatokat a speciális élőhelyi igényű magyar tarsza (*Isophya costata*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), valamint haris (*Crex crex*) fajok állományainak megőrzése és megerősítése érdekében állítottuk össze. Mindhárom faj esetében a kaszálások időpontjának, helyének és módjának körültekintő megválasztása, valamint a területkezelés megvalósításának szoros természetvédelmi felügyelete szükséges. A fenntartási javaslatok ez utóbbiak legoptimálisabb módjára vonatkozó ismeretek alapján kerültek összeállításra.

4. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE4

(b) Kezelési egység meghatározása: Változó természetességi állapotú, több esetben erősen gyomos, magas aranyvessző invázióval sújtott gyepek, erősen benádasodott láprétek, illetve nádas foltok kerültek a kezelési egységbe (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen). A kezelési egységen belül KE4a és KE4b részterületeket különböztettünk meg – utóbbi a korábbi élőhely-rekonstrukciós beavatkozáson átesett terület része, további fenntartása villanypásztoros legeltetéssel javasolt.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

D1×OB×B1a Meszes láprétek, rétlápok (*Caricion davallianae*)× Jellegtelen üde gyepek×

Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

D2×B1a×B5×OD Kékperjés rétek×Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások×

Nem zsombékoló magassásrétek×Lágyszárú évelő özönfajok állományai

OB×OD Jellegtelen üde gyepek×Lágyszárú évelő özönfajok állományai

OB×OD×P2a Jellegtelen üde gyepek×Lágyszárú évelő özönfajok állományai×Üde és nedves cserjések

OB×P2a Jellegtelen üde gyepek×Üde és nedves cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6410 Kékperjés láprétek meszes, tűzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Magyar tarsza (*Isophya costata*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Illatos hagyma (*Allium suaveolens*), szibériai nőszirom (*Iris sibirica*), haris (*Crex crex*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az élőhely-rekonstrukcióval nem érintett, változó állapotú élőhelyek jelenléte miatt a kezelési egység területéhez tartozó foltok zöme intenzív kezelést igényel. Ez főképp kaszálást, az idegenhonos inváziós fajok, mint az aranyvessző, vagy a honos, de agresszíven terjedő fajok, mint bürök (*Conium maculatum*) által sújtott részterületeken, sokkoló (évente 2-3 alkalommal történő) kaszálást jelent. A korábbi élőhely-rekonstrukciós beavatkozásokon átesett részterülethez tartozó fiatal nádassal fedett gyepek területén szürkemarhával történő villanypásztoros legelés javasolt, a nád visszaszorulásáig. A kezelési egységhez tartozó egyes részterületeken kontrollált nádaratás folytatása is szükséges.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, a 275/2004 Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Javasolt előírások:

KE4a és KE4b:

- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani (GY32)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges (GY71)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása (GY103)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107)
- Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor (GY108)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető (V06)
- November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével (V45)
- A nyílt vízfelszín kialakítása érdekében nádvágás vegetációs időben, elsősorban kézi módszerrel, a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve végezhető (pl.: kézi adapteres kaszával) (V48)
- A hagyasfoltok évente eltérő helyen történő kialakítása (V52)

KE4a:

- Legeltetéssel és/vagy kaszással történő hasznosítás (GY22)
- Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 állategység/ha (GY39)
- Minden évben tisztító kaszálás elvégzése (GY105)

KE4b:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszással történő hasznosítás (GY19)
- Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha (GY41)
- Március 15. és május 31. között a legeltetés nem megengedett (GY46)
- A gyepen legelésbiztosított terület kialakítása, ami nem haladja meg a parcella 10%-át (GY60)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység Sásdi-pataktól északra és délre (Sásdi-legelő) eső területén korábban kettő, vízmegtartást célzó élőhely-rekonstrukciós beavatkozás történt, további élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez tartozó élőhelyfoltok esetében az előforduló jelölő élőhelyek, fajok, valamint egyéb jelentős fajok állományainak megőrzése és megerősítése érdekében a kezelési egység különböző foltjain az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység, a gyomosodás, a nádasodás és a cserjésedés visszaszorítása is szükséges. Az állományok kezelése során a szarvasmarhával történő legeltetés és esetleg az ezt kiegészítő szárazgázolás, ill. tisztító kaszálás hozhat javulást. Az intenzívebben legeltetett területen is figyelembe veendő a lokális haris (*Crex crex*) állomány fajvédelmi irányelvei, ennek megfelelően – évente változó helyen – legelésbiztosított terület fenntartása javasolt. Utóbbi lehetőséget teremt a legelt és nem legelt területek növényzet-struktúrájának különböző időjárási viszonyokkal jellemezhető években történő vizsgálatokkal való összevetésére is.

5. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE5

(b) Kezelési egység meghatározása: Szárazgyepek és cserjésedő változataik, valamint cserjések és fáslegelők kerültek ebbe a kezelési egységbe (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen). A kiterjedt és kevesebb korlátozással fenntartható kezelési egységet három alegységre osztottuk. A KE5a alegység területén enyhe legeltetés, a legeltetési időszak korlátozásával, a KE5b alegység területén legeltetés és tisztító kaszálás támogatható, a KE5c alegység területén főképp a természetvédelmi szempontból elfogadható mértékű cserjeirtás, majd a legeltetés azokra való kiterjesztése szolgálhatja leginkább a természeti értékek megőrzését.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

G2×H2 Mészkedvelő nyílt sziklagyepek×Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
H2 Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
H3a Köves talajú lejtősztyepek
H3a×OC Köves talajú lejtősztyepek×Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
M6 Sztyepecserjések
OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
OC×P2b Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek×Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
OC×T10 Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek×Fiatal parlag és ugar
P2b×RB Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések×Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
P2b×RC Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
P2b×RC×RDb Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők×Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők
P45×P2b×H4×OC Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek×Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések×Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok×Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
T7×OC Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények×Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6190 Pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia pallentis)
6240* Szubpannon sztyeppék
40A0 Kontinentális cserjések

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), ürge (*Spermophilus citellus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Törpe nőszirm (*Iris pumila*), fekete kökörcsin (*Pulsatilla nigricans*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), ezüstaszott (*Paronychia cephalotes*), agárkosbor (*Orchis morio*), sömörös kosbor (*Neotinea ustulata*), poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*), pókbangó (*Ophrys sphegodes*), sisakos sáska (*Acrida ungarica*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek legjobb állapotú sztyep- és sziklagyep-foltjain (KE5a) legfeljebb az október–február időszakban történhet mérsékelt legeltetés, azonban a vegetációs időszak nagy részén, márciustól, szeptemberig ezeken a gyepfoltokon, különösen a leánykökörcsin és a törpe nőszirm előfordulási helyein, lokális legelésbiztosítás indokolt. A kezelési egység nagyobb, a gyomos szárazgyepekkel mozaikos sztyeprét-területein a mérsékelt legeltetést egész évben alkalmazható, a magasabb fűvű, avarosodó állományfoltokon a kaszálás, tisztító kaszálás is támogatható. A különböző mértékben cserjésedett gyepfoltokon a természetvédelmi szempontból elfogadható mértékű cserjeirtás, majd a legeltetés kiterjesztése szolgálhatja leginkább a természeti értékek megőrzését. A cserjeirtások során keletkező anyag a kitermelést követően folyamatosan, de legkésőbb a kitermelést elsőként követő március 15-i időpontig elszállítandó a területről.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, a 275/2004 Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza.

Javasolt előírások:

KE5a, KE5b, KE5c:

- Felülvetés nem megengedett (GY01)
- Tárcsázás nem megengedett (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12)
- Kiszántás nem megengedett (GY13)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése (GY30)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelését lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető (GY34)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása (GY103)
- A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepon deponálni (GY132)

KE5a:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22)
- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás (GY19)
- Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 állategység/ha (GY39)
- Március 15. és május 31. között a legeltetés nem megengedett (GY46)
- A gyepon legelészkiárt terület kialakítása, ami nem haladja meg a parcella 10%-át (GY60)
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68)

KE5b:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22)
- Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha (GY40)
- Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal (GY48)
- Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható (GY57)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68)
- A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni (GY80)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92)
- Éjszakai helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117)

KE5c:

- A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása (GY32)
- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területeken az extenzív mezőgazdasági hasznosítás a természeti értékek megőrzésének feltétele. A hasznosítás, elsősorban a legeltetés, módja azonban több vonatkozásban is szabályozást igényel. Ennek során azt kell megcélozni, hogy a legeltetés a kezelési egység területén ne legyen mindenhol egyformán intenzív, a legjobb (sztyep- és sziklagyep-foltok) foltok legeltetése legfeljebb csak ősztől kezdődően történjen. Ugyancsak fontos a fásszáru vegetáció megfelelő kezelése, a gyeperjés foltok arányának megőrzése.

6. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE6

(b) Kezelési egység meghatározása: Természetszerű erdőfoltok, erdőállományok (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

L1×RC Mész- és melegkedvelő tölgyesek×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
L2b×RC Cseres-kocsányos tölgyesek×Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91H0* Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*), gyászszincér (*Morimus funereus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó egyetlen erdőrészletben az erdőtervnek megfelelően 2027-ig tervezett növedékfokozó gyérítés során biztosítani kell a környező élőhelyek sérülésmentes állapotban való megőrzését. A fakitermelések során keletkező anyag a kitermelést követően folyamatosan, de legkésőbb – tűzifa, iparifa esetén – a kitermelést követő első április 30-ig, illetve – energetikai célú apríték alapanyag esetén – a kitermelést követő első március 15-ig elszállítandó a területről. A hengeres fa – szükség esetén – teljes árnyalásban lévő rakodón a területen maradhat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A hatályos erdőterv előírásai, 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról, valamint végrehajtási rendelete (61/2017. (XII. 22.) FM rendelet), 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.

Javasolt előírások:

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése (E06)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása (E21)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása (E69)
- Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése (E74)
- Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása. (E97)
- A hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig (E85)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, 1.3.3.egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével (E94)
- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása (E57) A tájhonos fafajok listáját az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet tartalmazza.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a medencealjon jelentős értéket képviselő Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel (91H0*) kiemelt jelentőségű élőhely-típus állományának, valamint az ahhoz kötődő fajok [vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), gyászcsincér (*Morimus funereus*)] hosszú távú fenntartását szolgálják.

7. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE7

(b) Kezelési egység meghatározása: Vízállásos élőhelyek, tavak, magassásos és zsombékos mocsarak, csatornák (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

B1a Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

B1a×B6×A5 Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások× Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak×Szikes tavak hínárnövényzete

B2 Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet

B4 Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek

B5 Nem zsombékoló magassásrétek

BA Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál

U8 Folyóvizek

U9 Állóvizek

U9×B1a×A5 Állóvizek×Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások×Szikes tavak hínárnövényzete

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

Nincs érintett élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), dunai gőte (*Triturus dobrogicus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), piros szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*), réti csík (*Misgurnus fossilis*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: Pataki szitakötő (*Orthetrum brunneum*), lápi acsa (*Anaciaeshna isosceles*), erdei nádibagoly (*Phragmatiphila nexa*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodásba az általános természetvédelmi, vizes élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvek is kerüljenek beépítésre. A gazdálkodás során csak olyan tevékenység legyen folytatható, mely a természetes fajösszetételű és szerkezetű mocsári és vízi növényzet mind nagyobb területen való fenntartását, ill. a természetközeli összetétellel bíró vízi életközösségek fenntartását biztosítja.

Az élőhelyek vízszintingadozásában a természetes folyamatok érvényesüljenek, ezen belül fő cél, hogy – az élőhely rekonstrukciós beavatkozásnak megfelelően – a területre jutó víz minél több időt töltsön az elöntött élőhelyeken. A kezelési egységhez tartozó egyes részterületeken kontrollált nádaratás folytatása is szükséges.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység részterületeinek zömére jelenleg nincsenek érvényben vonatkozó kötelező előírások, a gyepes élőhelyekre vonatkozó kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről), tartalmazza.

Javasolt előírások:

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni (V01)
 - A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető (V06)
 - Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj nem telepíthető (V19)
- (Megjegyzés: mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.)*
- Horgászvízként és halastóként nem hasznosítható (V25)
 - Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges (V27)
 - Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre (V28)
 - November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével (V45)
 - A nyílt vízfelszín kialakítása érdekében nádvágás vegetációs időben, elsősorban kézi módszerrel, a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve végezhető (pl.: kézi adapteres kaszával) (V48)
 - A hagyásfoltok évente eltérő helyen történő kialakítása (V52)
 - Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása (GY107)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben megtalálhatókon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez érzékeny vizes élőhelyek tartoznak, melyek hidrológiai viszonyainak, élőhely-szerkezetének és természetességi állapotának egymással összefüggő megőrzése elsődleges természetvédelmi feladat – az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat ennek megfelelően az ide tartozó élőhely sérülékenységeinek figyelembe vételével fogalmaztuk meg. A partszegélyeken jelen lévő aranyvessző állományok virágzás kezdeti szakaszában történő lekasztására vonatkozó intézkedés-javaslat az inváziós faj visszaszorítását célozza.

8. Kezelési egység

(a) Kezelési egység kódja: KE8

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántók és parlagterületek (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

T10 Fialat parlag és ugar

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

Nincs érintett élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Nincs érintett faj.

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Nincs érintett faj.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben szántóföldi művelés folyik, mely nem veszélyezteti a közösségi jelentőségű fajokat és élőhelyeket. Művelési ág megváltoztatása szántóból gyepre támogatható (a jelenleg gyepként kezelt szántó művelési ágú földterületeken). A jelenleg szántóként használt, jelen kezelési egységhez tartozó, földrészlet valós művelési ágban (rét) történő kezelése előbbi javasolt.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások:

Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKA) - 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény.

Javasolt előírások:

- Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett (SZ21)
- Fás szárú és lágy szárú energetikai ültetvény nem telepíthető (SZ43)
- Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása (SZ52)

- Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható (SZ56)
- A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges (SZ64)
- Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők (SZ67)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Fenti javaslatok a környező élőhelyek védelmében kerültek megfogalmazásra, az intenzív művelésből fakadó veszélyforrások mérséklése érdekében.

9. Kezelési Egység

(a) Kezelési egység kódja: KE9

(b) Kezelési egység meghatározása: Kezelést, korlátozást nem igénylő élőhelyek (elhelyezkedését ld. 3.2.5.a térképen).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

U4 Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók

U11 Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

Nincs érintett élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Nincs érintett faj.

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Nincs érintett faj.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az általános részben megtalálhatókon túl további kötelezően betartandó előírások nincsenek.

Javasolt előírások:

Az általános részben megfogalmazottakon túl további javaslatokat nem tettünk.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A tervezési területen új bányatelek létesítése és meglévő bányatelek horizontális bővítése nem kívánatos. A tervezési területen található bányák rekultivációja során előtérbe kell helyezni a jelölő élőhelyeknek kedvező hasznosításokat és beavatkozásokat.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Kezelési javaslatok nem kerültek megfogalmazásra.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A tervezési területen a kezelési egységekben (KE1, KE2, KE4) említett javaslatokon kívül további élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Ebben a pontban csak azon fajok esetében teszünk fajvédelmi intézkedésre javaslatot, amelyeknél az egyes kezelési egységeknél tett javaslatokon túlmenő intézkedések segítségével még eredményesebb lehet az adott fajra vonatkozó fajvédelmi tevékenység.

*Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)*

A faj élőhelyét jelentő dombon márciustól június végéig ne történjen legeltetés, az év további időszakában az élőhely becserjésedését megelőzendő, enyhe legeltetés végezhető.

*Vérfü hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és zanótboglárka (*Maculinea nausithous*)*

A fajok védelme érdekében előfordulási helyeiken a kaszálás csak az őszi időszakban végezhető – olyan módszerek mellőzésével, amelyek a laza talajszerkezetű réteken a talajszerkezet tömörödését és a hangyabolyok pusztulását okozhatják. A fajok védelme érdekében mozaikos kaszálás megvalósítása, a magaskórós szerkezetű szegélystruktúrák kímélete szükséges.

*Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*)*

A faj állományainak állapota nagymértékben függ az adott élőhely vízellátottságától, valamint tápnövénye, az ördögharaptafű (*Succisa pratensis*) jelenlététől. Ebből adódóan a célzott fajvédelmi intézkedések között az élőhelyek becserjésedésének megakadályozása és a jó vízellátottság biztosítása említhető.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Élőhelyével szemben különösebb igényt nem támaszt, állandóbb vizű pocsolyákban is megtelepszik, megőrzése azonban nagyobb kiterjedésű, rendszeresen vízborításos élőhelyek fenntartásával biztosítható.

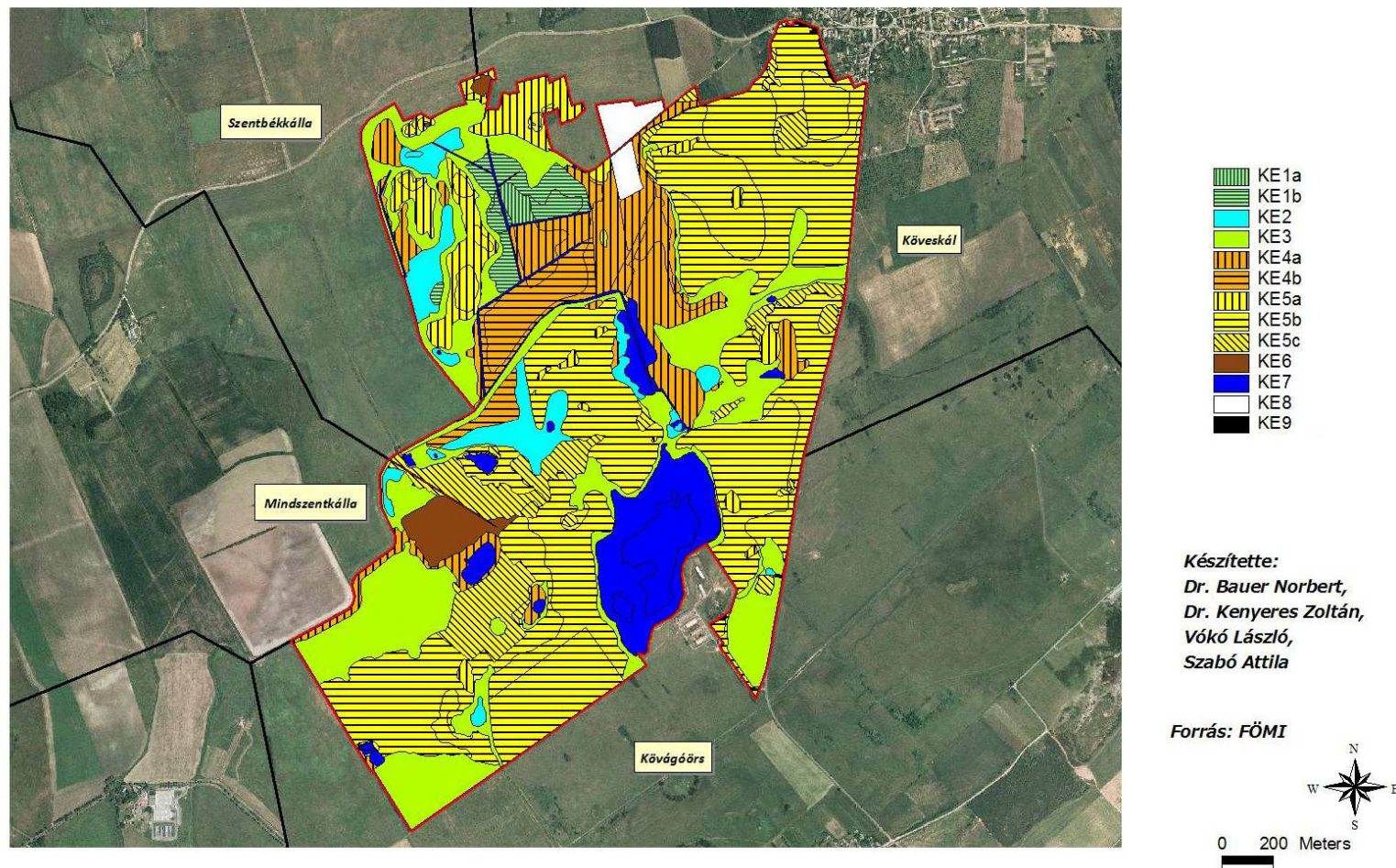
3.2.4. Kutatás, monitorozás

A területen az NBmR-program keretében rendszeresen monitorozzák a lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*), a fehérmájvirág (*Parnassia palustris*), a leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*), továbbá az illatos hagyma (*Allium suaveolens*) állományait. Ezen túl az NBmR-program keretében a tervezési területen *Schoenetum nigricantis* társulásban történik növénycönológiai és orthopterológiai monitorozás (kétévente).

3.2.5. Mellékletek

3.2.5.a. A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

3.2.5.a. A Sásdi-rét (HUBF20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve 2019
A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

3.2.5. b. A kezelési egységekhez kötött intézkedések hrsz és MePAR megfeleltetése

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPAR-blokkok
KE1	Jó természetességi állapotú üde láprétek és a lisztes kankalin populációját őrző kékperjés láprétek	9,74	Köveskál, 0223, 0238/1, 0238/2, 0239, 0240/2, 0240/3, 0240/4, 0240/5, 0240/6, 0241b, 0243 Szentbékáll 034/8b	–	XQ7LM-E-15
KE2	Jobb természetességi állapotú, vagy sok ritka fajt őrző kiszáradó láprétek, mocsárrétek	15,86	Köveskál 0212, 0213, 0215/1, 0215/4, 0219, 0220 Kővágóörs 087/1, 0135/3, 0135/4 Mindszentkál 016/1 Szentbékáll 034/8b, 034/8d, 034/8f, 034/8h, 038/1a, 038/2, 038/3	–	XE2TV-D-15 XQ7LM-E-15 XN0DM-1-18
KE3	Mezofil kaszálórétek és félszárazgyepek, valamint közepes, vagy gyengébb természetességű, enyhén gyomosodott mocsárrétek (melyek állapota intenzívebb kaszálással javítható)	78,98	Köveskál 0247, 0248, 0208, 0209, 0210, 0211, 0212, 0213, 0215/4, 0217, 0218, 0219, 0220, 0227, 0230, 0240/1, 0240/2, 0241b, 0249/10, 0249/11, 0249/12, 0249/13a, 0249/14a, 0249/14c, 0249/15, 0249/16, 0249/17, 0249/19, 0249/20, 0249/7, 0249/8, 0271/1 Kővágóörs 087/1, 088, 0135/3, 0135/4 Mindszentkál 016/1 Szentbékáll 034/8a, 034/8b, 034/8c, 034/8d, 034/8f, 034/8g, 034/8h, 038/1a, 038/1b, 038/2, 038/3	–	XE2TV-D-15 XQ7LM-E-15 X6A35-3-18 XN0DM-1-18
KE4	Változó természetességi állapotú, több esetben erősen gyomos, magas aranyvessző invázióval sújtott gyepek, erősen benádasodott láprétek, illetve nádas foltok	48,82	Köveskál 0240/9, 0240/8, 0240/7, 0249/19, 0249/12, 0249/10, 0249/21a, 0225/6, 0240/6, 0225/5, 0225/4, 0225/3, 0225/2, 0238/2, 0240/2, 0208, 0209, 0211, 0212, 0213, 0220, 0221, 0221, 0222, 0223, 0224, 0225/1, 0226, 0227, 0228, 0229, 0230, 0231, 0232, 0233, 0234, 0235, 0236, 0237, 0238/1, 0239, 0241a, 0241b, 0243, 0244, 0245, 0246, 0247, 0248, 0265a, 0265b Kővágóörs 0135/3, 0135/4 Mindszentkál 016/1, 016/2	–	XE2TV-D-15 XKCAD-Y-18 XQ7LM-E-15 XQ8TM-N-15 X6A35-3-18 XJQLT-1-18 XN0DM-1-18

Kezelési egység	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek	Érintett MEPA-blokkok
KE4			Szentbékáll 034/8b, 034/8d, 034/8f, 034/8g, 034/8h, 038/3		
KE5	Szárazgyepek és cserjésedő változataik, valamint cserjések és fáslegelők	198,97	Köveskál 0249/28, 0249/27, 0249/26, 0249/25, 0249/24a, 0249/24b, 0249/23, 0249/22, 0249/21a, 0249/21b, 0249/20, 0249/19, 0249/18b, 0249/18a, 0249/18b, 0249/17, 0249/16, 0249/15, 0249/14a, 0249/14b, 0249/14c, 0249/13a, 0249/13b, 0249/12, 0249/11, 0249/9, 0249/8, 0249/7, 0249/6, 0249/5, 0215/4, 0225/4, 0225/3, 0210, 0211, 0212, 0213, 0214, 0215/1, 0217, 0217, 0218, 0219, 0222, 0227, 0228, 0230, 0240/1, 0241a, 0241b, 0244, 0247, 0248, 0265a, 0265b, 0271/1 Kővágóörs 087/1, 0135/3, 0135/4 Mindszentkál 016/1, 016/2 Szentbékáll 034/8a, 034/8b, 034/8c, 034/8f, 034/8g, 034/8h, 038/1a, 038/1b, 038/1c, 038/2, 038/3	–	X6A35-3-18 XE2TV-D-15 XJQLT-1-18 XKCAD-Y-18 XN0DM-1-18 XQ7LM-E-15
KE6	Természeteszerű erdőfoltok, erdőállományok	6,26	Kővágóörs 0135/3 Mindszentkál 016/1, 016/2 Szentbékáll 034/8a, 034/8c, 038/1b	Mindszentkál 10A	X6A35-3-18 XE2TV-D-15 XQ7LM-E-15
KE7	Vízállásos élőhelyek, tavak, magasságos és zsombékos mocsarak, csatornák	29,92	Köveskál 0243, 0208, 0209, 0211, 0213, 0215/4, 0216a, 0216b, 0217, 0218, 0219, 0220, 0221, 0222, 0223, 0224, 0225/6, 0226, 0227, 0228, 0238/1, 0238/2, 0239, 0240/5, 0240/6, 0241b Kővágóörs 087/1, 088, 0135/3, 0135/4 Szentbékáll 034/8a, 034/8b, 034/8d, 034/8f, 034/8h, 038/1a, 038/3	–	XE2TV-D-15 XKCAD-Y-18 XN0DM-1-18 XQ7LM-E-15 XQ8TM-N-15
KE8	Szántók és parlagterületek	4,61	Köveskál 0244, 0245, 0237, 0241b, 0271/3	–	XJQLT-1-18 XKCAD-Y-18
KE9	Kezelést, korlátozást nem igénylő élőhelyek	0,29	Köveskál 0249/2, 0249/21a, 0249/25, 0249/27 Kővágóörs 087/1	–	XN0DM-1-18

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Sásdi-rét (HUBF20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez tartozik, így fenntartásával kapcsolatban alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

Az előforduló védett fajok és természeti értékek, valamint a védett természeti területtel való átfedés miatt a tervezési területre vonatkozik a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény is.

A tervezési terület élőhely-szerkezetéből adódóan azon a gyepgazdálkodás az uralkodó használati típus. Az üde foltokon természetvédelmi célú kaszálás, illetve irányított, térben és időben ütemezett legeltetés az uralkodó – szárazúzással (nyár végi, őszi időszakban) történő kiegészítő kezeléssel.

A tervezési terület száraz dolomitdombjait évtizedek óta juhlegeltetéssel hasznosítják.

A tervezési területen jelenleg szántóföldi művelés csak egy olyan földrészleten zajlik, mely gyep (rét) művelési ágú – valós művelési ágban (rét) történő kezelése mielőbb javasolt.

A felhagyott szántók begyepesedett területein szintén juhlegeltetés zajlik.

A tervezési terület egyetlen erdőrészlete magántulajdonban van, elsődleges rendeltetése természetvédelmi. A gyepterületek zömmel állami tulajdonban vannak.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területet érintő támogatások rövid ismertetése

A tervezési területen az egyszerűsített területalapú támogatásra (SAPS) kijelöltek között – a 269/2007 (X.18.) sz. Kormány rendelet betartása mellett – a következő MePAR-blokkok területére eső földrészletek szerepelnek támogatható területként: X6A35-3-18, XE2TV-D-15, XJQLT-1-18, XKCAD-Y-18, XN0DM-1-18, XQ7LM-E-15, XQ8TM-N-15.

A Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás keretében a tervezési terület erdőtervezett, magántulajdonban lévő erdőrészletén támogatás vehető igénybe.

Támogatási lehetőségek:

- VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- VP4-10.2.1.1-15 A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése,
- VP4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés,
- VP4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés,
- VP-4-11.1.-11.2.-15. Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása,
- VP-4-11.1.-11.2.-18. Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása,
- VP4-4.4.1-16. Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások,
- VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A Natura 2000 terület természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése a fennálló támogatási rendszerek használatával, ill. azok egyes elemeinek bővítésével biztosítható. A tervezési területen a fenntartási terv célkitűzéseinek elérése érdekében a támogatások igénybevételi szintjének lehetőségek szerinti növelése szükséges.

A tervezési terület erdőtervezett, magántulajdonban lévő erdőterületén javasolt a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás igénybe vétele.

A jelölő élőhelyek és fajok jelentős része az állami tulajdonban lévő védett területeken található, melyek költségvetési szervek kezelésében állnak, illetve a Natura 2000 kijelölés miatt szükséges korlátozások is elsősorban ezeken a területeken érvényesülnek. Javasolt, hogy a kompenzációs támogatásokhoz önkormányzati és állami szereplők is hozzájuthassanak.

A 269/2007. (X.18.) Kormányrendelet kötelezővé teszi a hasznosítást (legeltetés vagy kaszálás), viszont bizonyos Natura 2000 élőhelyek számára a legkedvezőbb a terület érintetlenül hagyása, ezért javasolt ennek lehetőségét megteremteni.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területen KEHOP/KEOP, LIFE, ROP vagy Interreg pályázatok megvalósítása jelenleg nem folyik, a két korábbi KEOP pályázat eredményének fenntartása javasolt:

A Sásdi-legelő vizes élőhelyei, lejtő sztyepprékjei esetén a biocönózis szukcesszió visszaszorítása a szárazulatokon, illetve megfelelő vízkormányzással a gyepi vegetációk természet-közeli állapotának fenntartása, javítása és az özönnövények visszaszorulásának elősegítése. Az elbozótosodott területen kialakított fás legelő fenntartása.

A Sásdi-réten a lisztes kankalinnal (*Primula farinosa ssp. alpigena*) fémjelzett élőhelyek megfelelő vízborításának biztosítása a kialakított vízkormányzó műtárgyak segítségével.

3.3.3. Egyéb

A fenntartási terv megvalósításához egyéb eszköz (állami tulajdonú terület haszonbérbe adása, közmunka program, önkéntesek stb.) bevonása nem szükséges.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A kötelező, illetve javasolt kommunikációs eszközök közül a honlap, a hirdetmény, a levélbeli megkeresés, valamint a fórum eszközöket használtuk. A megkeresettek közepes mértékben éltek a nyílt tervezés nyújtotta lehetőségekkel.

Alkalmazott kommunikációs eszközök	Időpont	Levelek/ hirdetmények/ résztvevők száma	Címzettek	Igazolás típusa
Honlap	2019.10.22.	1 db honlap	önkormányzat, gazdálkodók, tulajdonosok, vagyongazdálkodók, területgazdálkodók, lakosság, civil szervezetek, érdeklődők	http://bfnp.hu/hu/keszulo-natura-2000-fenntartasi-tervek (Sasdi_ret_HUBF20012_egyeztetes_elotti_tervezet.pdf)
E-mail	2019.10.22.	10 db	hatóságok, államigazgatási szervek	hivatalos vélemény, elküldött/érkezett e-mail VE-V/001/2588-2/2019 E-09/ERD/04401-2/2019 VE/51/655-2/2019 VE-09/KTF/07018-2/2019 VE-09/NT/02037-2/2019
Önkormányzati közzététel	2019.10.28–11.18.	4 hirdetmény	önkormányzat, gazdálkodók, tulajdonosok, vagyongazdálkodók, területgazdálkodók, lakosság	önkormányzati igazolások 5501-5/2019
Lakossági és gazdafórum	2019.11.20.	6 résztvevő	gazdálkodók, tulajdonosok, vagyongazdálkodók, területgazdálkodók, lakosság	jelenléti ív és emlékeztető
Levél	2019.10.22.	19 levél	gazdálkodók	feladóvevény
Levél	2019.10.22.	7 levél	civil szervezetek	feladóvevény

Terepbejárásra gazdálkodói igény hiányában nem került sor.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Ld. 3.4.1. és 3.4.3. táblázatokban.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az egyeztetési folyamatban a 36 megkeresett szervezetből/gazdálkodóból 7 vett részt, közülük mindegyik érdemi észrevételt tett. Az érdemi észrevételeket zömmel figyelembe vettük, a szükséges módosításokat megtettük. A módosítások a fenntartási terv lényegi elemeit (kezelési egységek kialakítása, intézkedési javaslatokkal kapcsolatos stratégiák, konkrét intézkedési javaslatok) kis mértékben sem érintették.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
Hatóságok, államigazgatási szervek			
Veszprém Megyei Kormányhivatal Bányafelügyelet	A 3.2.1.1. fejezetben megjelenő „Bányatelek létesítése a tervezési területen nem javasolt” kitéttel kapcsolatban megjegyzi, hogy bányatelek létesítésére irányuló kérelem nem érkezett, ezért nem indokolt a tevékenységet megszorító javaslat kiemelése az egyéb társadalmi-gazdasági tevékenységek közül.	A javaslat jövőbeli felvetésekre is vonatkozik, ezért fenntartjuk.	Nem történt módosítás.
	A 9. kezelési egység g) pontjában megjelenő „A tervezési területen új bányatelek létesítése és meglévő bányatelek horizontális bővítése nem kívánatos. A tervezési területen található bányák rekultivációja során előtérbe kell helyezni a jelölő élőhelyeknek kedvező hasznosításokat és beavatkozásokat.” kitétel véleménye szerint az előző pontban foglaltak miatt nem releváns.	Elfogadva.	A mondat törlésre került.
Veszprém Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Építésügyi Osztály	Településfejlesztési és településrendezési eszközök tekintetében az alábbival való kiegészítést javasolja: Köveskál, szabályozási terv és helyi építési szabályzat, 8/2011 (IX. 26) rendelet.	Elfogadva.	A kiegészítés megtörtént.
Veszprém Megyei Kormányhivatal VJH Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály	Az 1.7.3. Körzeti erdőtervek pontnál szerepel a Tapolcai Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve (Érvényes 2017. január 1. – 2026. december 31.). Ennek pontos hivatkozási száma: VEG/001/02621/2017, javasolja ezt szerepeltetni.	Elfogadva.	Módosítás megtörtént.
	„3.2. Kezelési javaslatok” fejezet 3. bekezdésében javasolja a pontos jogszabályi hely feltüntetését az abban leírtak egyszerűbb elérhetősége érdekében: 69/2016. (X. 14.) FM rendelet (a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről).	Elfogadva.	Módosítás megtörtént.
	A 6. kezelési egységnél kéri, hogy a Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatoknál szereplő „végrehajtható növedékfokozó gyérítés” helyett a „végrehajtható növedékfokozó gyérítés” vagy „tervezett növedékfokozó gyérítés” szóösszetétel jelenjen meg.	Elfogadva.	Módosítás megtörtént.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
Veszprém Megyei Kormányhivatal VJH Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály	Véleménye szerint a környező élőhelyek sérülésmentes állapotban való megőrzéséhez nem csak az adott erdőrészleten a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetése az egyetlen megoldás, alternatív lehetőségként javasolja az erdő területén erdei farakodó és készletező hely indokolt nagyságú kialakítását.	Erdei farakodó és készletező helynek a kezelési egység területén való kialakítását nem támogatjuk.	A faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetésére vonatkozó javaslatot töröltük.
	Szakmailag aggályosnak tartja „a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetését”, mert a területen már jelenlévő (pl.: ezüst juhar), illetve későbbiekben esetlegesen megtelepedő idegenhonos fafajok terjeszkedésének visszaszorítása a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód mellett nem megoldható.	Elfogadva.	A faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetésére vonatkozó javaslatot töröltük.
	A kötelezően betartandó előírások között javasolja feltüntetni a 2009. évi XXXVII. törvényt, a 69/2016. (X. 14.) FM rendelet, valamint az 1996. évi LIII. törvényt.	Elfogadva.	Kiegészítés megtörtént.
Veszprém Megyei Kormányhivatal VJH Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	Elsősorban a KE5 és KE6 kezelési egységek esetében javasolja előírni, hogy a területen előforduló védett és közösségi jelentőségű fajok védelme érdekében a cserjeirtások és fakitermelések során keletkező anyag a kitermelést követően folyamatosan, de legkésőbb – tűzifa, iparifa esetén – a kitermelést követő első április 30-ig, illetve – energetikai célú apríték alapanyag esetén – a kitermelést követő első március 15-ig elszállítandó a területről. A hengeres fa – szükség esetén – teljes árnyalásban lévő rakodón a területen maradhat.	Elfogadva.	A javaslatokat a gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok közé beillesztettük.
Veszprém Megyei Kormányhivatal VJH Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály	Felhívja a figyelmet arra, hogy a mezőgazdasági tevékenység, állattartás folytatása során, a nitrátérzékeny területekre vonatkozó „Helyes mezőgazdasági gyakorlat” előírásait be kell tartani, az 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló rendelet értelmében. A talajeróziós károk kialakulásának megakadályozása érdekében, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 36. § szerinti erózióvédelemmel kapcsolatos előírásait be kell tartani. Amennyiben a területeken felszínmegbontással járó beruházás valósul meg, úgy a 2007. évi CXXIX. törvény 43. §-a szerint a humuszos termőréteg mentéséről gondoskodni kell.	Részben elfogadva. A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKA) - 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet a releváns kezelési egységnél szerepel, a felszínmegbontással járó beruházással kapcsolatos felvetés a terv szempontjából nem releváns.	A KE8 kezelési egység kötelezően betartandó javaslatai közé a 2007. évi CXXIX. törvény hivatkozása beemelésre került.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
Veszprém Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Normatív Támogatások Kérelemkezelési Osztálya	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Veszprém Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Veszprém Megyei Kormányhivatal VJH Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (Vízügyi és vízvédelmi hatósági jogkör)	Véleményt nem küldött.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Gazdálkodók			
Magán erdőgazdálkodó	Szarvasgombát lehet-e gyűjteni a Natura 2000 terület erdeiben?	Külön engedélyhez kötött, de nem ezen fenntartási terv miatt.	Nem szükséges.
Magán erdőgazdálkodó	A tervezési területen található erdőfolt megközelítése problémás – az oda vezető út rossz minősége miatt.	Az út a kataszteri nyilvántartás szerint is kivett (út), a vagyonkezelője a nemzeti park. Előírászerűen a gazdálkodáshoz kapcsolódó tevékenységekhez használható – utóbbi megvalósulásához annak jelenlegi minősége megfelel.	Nem szükséges.
Magán erdőgazdálkodó	Szükséges volna a Natura 2000 területeken folyó természetstílusú gazdálkodás támogatásintenzitásának növelése.	Támogatják, a kérdés azonban nem tartozik a terv kompetenciájába.	Nem szükséges.

Véleményező	Vélemény, javaslat	Tervezői válasz	Átvezetés, módosítás
<i>További célcsoportok</i>			
Lakosság	Nem érkezett észrevétel.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Civil szervezetek	Nem érkezett észrevétel.	Választ nem igényel.	Nem szükséges.
Más irányból nem érkezett érdemi észrevétel.			

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBF20012 Sásdi-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBF20012 Sásdi-rét Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. május „12.”